

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**«PETRE ANDREI» UNIVERSITY OF IASI
(ROMANIA)**

**ДВНЗ «КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ВАДИМА ГЕТЬМАНА»
(УКРАЇНА)**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

(збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-методичної конференції)

5-6 березня 2026 р.

Одеса ОНЕУ 2026

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ : ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ : збірник матеріалів IX Міжнародної науково-методичної конференції (м. Одеса, 5-6 березня 2026 р.). Одеса : ОНЕУ, 2026. – 265 с.

Оргкомітет конференції (згідно наказу ОНЕУ №211 від «24» грудня 2025 року) :

- **Анатолій Ковальов** – доктор екон. наук, професор, ректор ОНЕУ;
- **Володимир Шинкаренко** – к.ф-м.н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ОНЕУ;
- **Кристина-Марія Стойка** – к. психол. н., професор, декан факультету психології, освітніх наук і громадської роботи університету «Petre Andrei», м. Яси, Румунія;
- **Василь Дербенцев** – к.е.н., професор кафедри інформатики та системології ДВНЗ «Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана»;
- **Олексій Гострик** – к.е.н., доцент, в.о. зав. кафедри економічної кібернетики та інформаційних технологій ОНЕУ;
- **Марина Слатвінська** – керівник Центру забезпечення якості освіти, д.е.н., професор, зав. кафедри фінансів ОНЕУ;
- **Наталія Сиротенко** – к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту ОНЕУ;
- **Юлія Асєєва** – зав. кафедри мовної та психолого-педагогічної підготовки, академік НАН ВО України, д.психол.н. (MD), професор ОНЕУ;
- **Лілія Жердецька** – д.е.н., доцент, зав. кафедри банківської справи ОНЕУ;
- **Яна Сало** – к.е.н., доцент кафедри маркетингу та міжнародної логістики ОНЕУ;
- **Катерина Семенова** – к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту ОНЕУ;
- **Тетяна Збрицька** – к.е.н., доцент кафедри управління персоналом та економіки праці ОНЕУ;
- **Олена Сергєєва** – к.е.н., доцент кафедри банківської справи ОНЕУ;
- **Лідія Морщакова** – фахівець I категорії навчально-методичного відділу ОНЕУ.

Шмиголь М. Ф.

завідувач кафедри філософії, історії та політології

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, Україна

Юшкевич Ю. С.

старший викладач кафедри філософії, історії та політології

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, Україна

СПЕЦИФІКА ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження специфіки впровадження інноваційних технологій в українських закладах вищої освіти зумовлена насамперед цивілізаційним запитом на нову якість людського капіталу. В умовах четвертої промислової революції знання застарівають швидше, ніж завершується цикл підготовки фахівця. Це вимагає від університетів переходу до гнучких, адаптивних моделей навчання, які неможливі без інноваційного інструментарію.

Проте для України актуальність набуває додаткового, екзистенційного виміру. По-перше, це потреба в забезпеченні безперервності освіти в умовах воєнного стану. Технології стають єдиним механізмом, що дозволяє утримувати єдиний освітній простір для студентів, розпорошених по всьому світу. По-друге, це питання євроінтеграції. Гармонізація українських освітніх стандартів із європейськими неможлива без впровадження аналогічних технологічних платформ (LMS, хмарних систем, інструментів академічної мобільності). По-третє, це запит на економічне відновлення. Післявоєнна відбудова України потребуватиме фахівців, які володіють навичками роботи зі штучним інтелектом, віртуальним моделюванням та великими даними.

Тема інновацій у вищій освіті має багатопланову структуру розробленості. У світовій науковій думці фундамент був закладений ще у XX столітті працями про «суспільство знань» та теоріями конструктивізму в педагогіці, які стали методологічною основою для сучасного E-learning. На рівні Європейського Союзу тематика інновацій розробляється системно через аналітичні доповіді Європейської Комісії та ЮНЕСКО. Ключові концепції, такі як «Digital Education Action Plan», базуються на роботах дослідників, що вивчають цифрову грамотність та етику штучного інтелекту в освіті. Особлива увага приділяється моделям змішаного навчання та гейміфікації, що розглядаються як засоби підвищення залученості студентів. Специфіка ж української філософської думки щодо інновацій полягає у відмові від «технократичного захоплення». Українські філософи розглядають цифровізацію як інструмент гуманітарної місії. В Україні інновації – це не про комфорт споживання знань, а про волю до життя, інтелектуальну свободу та здатність залишатися людиною в умовах технологічних та історичних розломів.

Проте, незважаючи на значний масив напрацювань, недостатньо розробленим залишається аспект специфіки функціонування цих технологій у надкритичних умовах. Більшість існуючих моделей розраховані на стабільну інфраструктуру. Сьогоднішня українська реальність вимагає розробки концепції «низькопорогових» та «енергоефективних» інновацій, які могли б працювати в умовах обмежених ресурсів. Також бракує глибокого аналізу впливу генеративного штучного інтелекту на зміну академічних цінностей саме в українському соціокультурному контексті.

Для глибокого розуміння процесів, що відбуваються в сучасних університетах, необхідно вийти за межі спрощеного трактування інновацій як «всього нового». Фундаментальний аналіз поняття «інноваційні технології навчання» вимагає розмежування двох латинських коренів: *povus* (новий) та *innovatio* (оновлення, зміна в середині). У вищій освіті інновація – це не просто впровадження нового технічного засобу, а цілеспрямована

зміна, яка вносить у середовище нові стабільні елементи, що радикально підвищують ефективність системи.

У класичній педагогічній науці інноваційні технології розглядаються як мета-система, що складається з трьох нерозривних компонентів. По-перше, це технологія як інструментарій (hardware та software). По-друге, це технологія як процес – сукупність методів, прийомів та засобів взаємодії між суб'єктами. По-третє, це технологія як мислення – перехід від трансляційної логіки («я знаю – ти слухаєш») до екосистемної («ми створюємо знання разом»).

Інноваційність у вищій освіті XXI століття визначається рівнем персоналізації. Якщо традиційна технологія була спрямована на «середнього» студента, то інноваційна технологія є адаптивною: вона розпізнає дефіцити знань, емоційний стан та когнітивні вподобання того, хто навчається. Це перетворення університету з «фабрики дипломів» на «інтелектуальний коворкінг».

Європейський освітній простір не є монолітним у вирішенні цієї проблеми. Розуміння інновацій тут варіюється від радикального цифрового експериментаторства до неокласичного консерватизму, підкріпленого технологіями.

Так, у Фінляндії та Швеції інноваційні технології навчання реалізуються через концепцію «Phenomenon-based learning» (навчання на основі явищ). Тут університети відмовляються від жорсткого поділу на предмети на користь міждисциплінарних проєктів, де цифрові інструменти є природним середовищем життя студента. Специфіка реалізації полягає в тому, що технологія не «викладається» – вона «проживається». Фінські університети впроваджують інновації як засіб забезпечення інклюзії: кожен студент має доступ до індивідуального цифрового помічника, що нівелює фізичні чи соціальні обмеження. Це – технологія демократії.

Німеччина реалізує інновації через призму концепції Work-Integrated Learning. Специфіка німецьких ЗВО – у створенні високотехнологічних навчальних середовищ, що імітують реальні індустріальні об'єкти. Використання складного програмного забезпечення починається з першого курсу. Інновація тут – це міст між теорією і практикою. Німецькі заклади вкладають величезні кошти у VR-лабораторії, де майбутні інженери можуть проводити краш-тести віртуальних моделей, що значно прискорює цикл навчання.

У Великій Британії розуміння інновацій максимально наближене до бізнес-аналітики. Британські університети є піонерами в Learning Analytics. Технологія тут працює як «передбачувальна модель»: система аналізує, скільки часу студент провів у цифровій бібліотеці, наскільки активно він брав участь у форумах, і на основі цього прогнозує результати іспитів. Інновація реалізується як превентивна підтримка: система сама підказує викладачеві, кому зі студентів потрібна додаткова консультація ще до того, як виникнуть проблеми з оцінками.

Естонія є унікальним прикладом, де інновації в освіті стали частиною національної ідентичності. Реалізація технологій тут базується на блокчейн-верифікації знань та повній відсутності паперового документообігу. Естонські ЗВО використовують AI-генеративне оцінювання, де штучний інтелект допомагає викладачеві не лише перевіряти факти, а й аналізувати логіку побудови аргументації студента [1].

Українське визначення інновацій, на відміну від стабільного європейського, є динамічним і кризоорієнтованим. У вітчизняному науковому дискурсі інноваційні технології сьогодні трактуються як засоби забезпечення життєдіяльності та безперервності освіти. Це кардинально змінює акценти: якщо для європейця інновація – це оптимізація, то для українця – це можливість.

В Україні було розроблено унікальну методику побудови курсів, які «не бояться» втрати зв'язку. Це використання хмарних сервісів не просто як сховищ, а як інтерактивних платформ із низьким порогом входу. Специфіка полягає в тому, що ми випередили Європу у створенні контенту для мобільних пристроїв, оскільки смартфон став основним, а іноді й єдиним вікном в освіту для тисяч студентів у складних умовах. Через брак коштів на дороги

ліцензійні платформи, українські викладачі перетворили месенджери на повноцінні навчальні середовища. Це інновація на перетині соціальної інженерії та дидактики. В Європі використання особистих месенджерів у навчанні часто обмежене жорсткими правилами приватності, тоді як в Україні це стало інструментом оперативного навчання та психологічної підтримки.

Слід зазначити, що до 2020 року цифровізація часто була елементом маркетингу університетів, проте пандемія, а згодом і повномасштабна війна, перетворили її на єдиний шлях збереження суб'єктності. Коли сервери в підвалах університетів стають вразливими, знання мігрують у «хмари». Використання Google Workspace for Education та Microsoft 365 в Україні набуло масштабів національної екосистеми. Така детериторіалізація освіти є фундаментальною інновацією, що руйнує класичне уявлення про університет як будівлю з колонами. Сьогодні університет – це мережа, вузлами якої є інтелектуальні ресурси та люди, незалежно від їхньої географії.

Проте технологія без методології залишається лише дорогим інструментом. Специфіка України полягає в тому, що ми вимушено реалізували модель «перевернутого навчання» (Flipped Learning) у її найрадикальнішому варіанті. В умовах постійних повітряних тривог та дефіциту електроенергії синхронна лекція стала розкішшю. Це стимулювало створення якісного асинхронного контенту. Викладач перестав бути ретранслятором інформації, перетворившись на дизайнера освітнього досвіду. Він не просто розповідає матеріал – він конструє шлях, яким студент іде самостійно, отримуючи підтримку лише в критичних точках. Це вимагає від викладача нових компетенцій. Ми спостерігаємо болісний, але необхідний зсув від авторитарної педагогіки до педагогіки партнерства, де технологія виступає медіатором, що згладжує ієрархічні кути.

Україна демонструє вищий рівень толерантності до штучного інтелекту в освіті порівняно з консервативною Західною Європою. Специфіка реалізації полягає у використанні ШІ для компенсації дефіциту викладацького ресурсу. Зокрема, автоматизовані системи перекладу для інтеграції в іноземне середовище – ці технології впроваджуються «з коліс», роблячи українського студента надзвичайно адаптивним до ринку праці майбутнього.

Інноваційні технології в українських ЗВО – це не просто заміна паперу на екран. Це процес деколонізації мислення. Специфіка нашого шляху – у здатності до гіпер-адаптації. Україна сьогодні демонструє світові, як освіта може залишатися якісною та доступною навіть тоді, коли звичний світ руйнується. Інновації стають нашою інтелектуальною зброєю, інструментом відновлення людського капіталу та містком у майбутнє, де Україна буде не наздоганяти, а диктувати тренди цифрової освіти. Ми будуємо систему, яка не боїться змін, бо сама є генератором цих змін. Це і є головна ознака нашої незламності на інтелектуальному фронті [2].

Отже, порівнюючи європейську та українську специфіки, ми бачимо два різні вектори. Європа рухається від стабільності до досконалості, використовуючи інновації для відточування кожної деталі освітнього процесу. Україна ж рухається від невизначеності до стійкості, використовуючи ті самі технології як засіб порятунку та зшивання освітнього простору. Обидва підходи мають цінність, проте саме українська специфіка «виживання через інновації» сьогодні стає предметом пильного вивчення міжнародних експертів. Ми доводимо, що університет може бути успішним навіть без стін, якщо він побудований на фундаменті хмарних технологій та незламної волі до навчання.

Список використаних джерел:

1. Голуб О., Різак Г., Ципляк Н. Створення інноваційних освітніх програм в Україні: досвід і рекомендації країн ЄС. Академічні візії. 2023. №22. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/520/476>
2. Кібенко Л., Ступак О., Чаплінська Н. Інноваційні освітні технології: актуалізація впровадження. Вісник науки та освіти. 2024. № 7. С. 1133-1144.